

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

INSTITUT ZA AKREDITIRANJE BOSNE I HERCEGOVINE
ИНСТИТУТ ЗА АКРЕДИТОВАЊЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*EA MLA potpisnik
*EA MLA ПОТПИСНИК

Broj: 04-02-4-143-3/25

Datum: 27.02.2025.

IZVJEŠTAJ O PROVOĐENJU SREDNJOROČNOG PLANA RADA INSTITUTA ZA AKREDITIRANJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2024. GODINU

1. Uvod

Institut za akreditiranje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BATA) je samostalna upravna organizacija ovlaštena da provodi Sistem akreditiranja u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: SABiH). Rad BATA-e definisan je Zakonom o osnivanju Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine i Zakonom o akreditiranju Bosne i Hercegovine.

BATA je nadležna da vrši akreditiranje tijela za ocjenjivanje usklađenosti, razvija, provodi i održava SABiH, provodi procedure akreditiranja i nadzora tijela za ocjenjivanje usklađenosti, zastupa Bosnu i Hercegovinu u evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditiranje, organizuje i provodi specijalističko obrazovanje kadrova u području akreditiranja, razvija i uspostavlja informacioni sistem o dodijeljenim akreditacijama, te o dokumentima iz područja akreditiranja.

U okviru SABiH mogu se akreditirati sljedeća TOU:

- ispitni laboratoriji,
- kalibracioni laboratoriji,
- medicinski laboratoriji,
- inspeksijska tijela,
- tijela za certificiranje proizvoda, procesa i usluga,
- tijela za certificiranje osoba,
- tijela za certificiranje sistema upravljanja.

BATA je donijela Srednjoročni plan rada za period „2024. – 2026.“ baziran na strateškom cilju (unaprijediti razvoj konkurentnog ekonomskog okruženja) i srednjoročnom cilju (unaprijediti sistem infrastrukture kvaliteta u skladu sa EU zakonodavstvom i dobrom praksom EU, efikasniju regulaciju tržišta u svrhu osiguranja slobodnog kretanja roba i usluga i tržišne fer konkurencije) koji se realizovao kroz program „Održavanje međunarodnog statusa i akreditiranje tijela za ocjenu ujsklađenosti“.

2. Napredak u ostvarivanju ciljeva u 2024. godini

Od 22.12.2012. godine BATA je bilateralni potpisnik sporazuma sa Evropskom akreditacijom EA BLA u područjima ispitivanja (ISO/IEC 17025), kalibracija (ISO/IEC 17025) i inspekcije (ISO/IEC 17020) i sve do 2022. godine imala je status pridruženog člana EA.

Također, od 14.01.2013. godine BATA je potpisnik međunarodnog sporazuma ILAC MRA u područjima ispitivanja (ISO/IEC 17025), kalibracija (ISO/IEC 17025) i inspekcije (ISO/IEC 17020) i ima status punopravnog člana ILAC-a.

U skladu sa potrebama privrede, tijela za ocjenu usklađenosti i drugih zainteresovanih strana u BiH, BATA je 2022. godine proširila sporazum EA BLA na područje akreditacije medicinskih laboratorija (standard ISO 15189) i akreditacije certifikacionih tijela za proizvode, procese i usluge (standard ISO/IEC 17065), a zbog izmjena pravila i procedura EA (dokumentom EA-1/06), umjesto bilateralnog EA BLA, BATA je potpisala multilateralni sporazum EA MLA, te time postala punopravni član EA u području kalibracija, ispitivanja (uključujući medicinska ispitivanja), inspekcije i certifikacije proizvoda, procesa i usluga.

Potpisivanjem bilateralnog EA BLA a zatim multilateralnog sporazuma EA MLA osigurani su uslovi da se certifikati i izvještaji koje izdaju tijela za ocjenjivanje usklađenosti akreditirana od strane BATA priznaju i prihvataju u cijelom svijetu.

Priznavanje izvještaja i certifikata omogućava da se proces ocjenjivanja usklađenosti radi samo jednom, da se svaki proizvod/usluga prihvaćen od jedne ekonomije može plasirati na ostale ekonomije bez ponovnog ocjenjivanja usklađenosti. Na ovaj način BATA doprinosi realizaciji strateškog i srednjoročnog cilja odnosno doprinosi uklanjanju tehničkih prepreka u međunarodnoj trgovini, povećanju globalne konkurentnosti bosanskohercegovačke privrede, kvalitetu i sigurnost roba i usluga, te sigurnosti potrošača.

Glavna stručna podrška efikasnom i kredibilnom radu BATA-e su ocjenitelji i eksperti čija je kompetentnost, nepristrasnost i profesionalizam od ključnog značaja za ocjenu kompetentnosti tijela za ocjenu usklađenosti i provođenje procedura akreditiranja.

Kako bi osigurala potpuno ispunjavanje zahtjeva međunarodnog standarda ISO/IEC 17011, važećih EA/ILAC/IAF-a dokumenata a time i kompetentno provođenje procedura akreditiranja i harmoniziran pristup timova za ocjenjivanje prilikom ocjenjivanja tijela za ocjenu usklađenosti, BATA je tokom 2024. godine pratila rad ocjenitelja i eksperata, te u skladu sa utvrđenim potrebama planirala i implementirala obuke i harmonizacijske sastanke ocjenitelja, te poduzimala druge neophodne mjere.

Također, tokom godine, BATA je proširila bazu tehničkih ocjenitelja i eksperata i osiguravala neophodne kompetencije osoblja za ocjenjivanje tijela za ocjenu usklađenosti. Krajem 2024. godine, pored internog osoblja u bazi BATA-e se nalazilo 150 vanjskih saradnika (tehničkih ocjenitelja i eksperata).

BATA ima potpisane sporazume o saradnji sa nacionalnim akreditacionim tijelima Hrvatske, Srbije, Turske, Norveške, Crne Gore, Mađarske, Makedonije, Bugarske, Slovenije i Moldavije. Saradnja je vezana za razmjenu iskustava i informacija u postupcima akreditiranja, obučavanje osoblja i osiguranje ekspertskih znanja za provođenje procedura akreditiranja. Tokom 2024. godine BATA je imala posebno intenzivnu saradnju sa akreditacionim tijelima Hrvatske, Srbije i Crne Gore.

Također, BATA je tokom 2024. godine u skladu sa obavezama utvrđenim sporazumima (EA MLA i ILAC MRA) učestvovala u radu međunarodnih organizacija iz područja akreditiranja (EA, ILAC, IAF) i njihovih tijela, odnosno u radu Generalne skupštine EA, Generalne skupštine ILAC-a, kao i u radu tehničkih komiteta EA.

Aktivnosti vezane za akreditiranje tijela za ocjenu usklađenosti u 2024. godini uključujući ocjenjivanje tijela u svrhu odobravanja, potvrđivanja, proširivanja i produžavanja akreditacije realizuju su na osnovu godišnjeg plana ocjenjivanja. Broj akreditiranih tijela tokom 2024. godine je povećan u odnosu na prethodnu godinu a ukupan broj akreditiranih tijela na kraju 2024. godine iznosio je 183. Kontinuirano povećanje broja akreditiranih tijela je rezultat promotivnih aktivnosti

BATA-e i globalnog prepoznavanje akreditacije kao najprihvatljivijeg načina dokazivanja kompetentnosti tijela za ocjenjivanje usklađenosti. Međutim, zbog nedovoljnog broja novih zahtjeva za akreditaciju, broj akreditiranih tijela planiran u srednjoročnom planu za period 2024-2026. nije dostignut.

3. Izazovi u provođenju

U provođenju planiranih aktivnosti BATA se suočila sa izazovima vezanim sa ljudske i materijalne resurse.

Naime, iako se broj akreditiranih tijela za ocjenu usklađenosti svake godine povećavao a time i obim poslova, npr. u periodu od 2015. do 2024. godine broj akreditiranih tijela je više nego udvostručen, međutim, broj zaposlenih u BATA-i nije pratio ovaj trend, te je broj zaposlenih uglavnom ostao isti.

Također, zbog povećanja broja akreditiranih tijela i troškova koji nastaju u provođenju procedura akreditiranja, BATA je imala potrebu za povećanim finansijskih sredstava kako bi se osiguralo nesmetano funkcionisanje SABiH.

Nedostatak materijalnih i ljudskih resursa BATA je prepoznala kao najvažnije rizike koji mogu ugroziti provođenje SABiH. Minimiziranje i uklanjanje ovih rizika uglavnom je postignuto dodatnim angažovanjem cjelokupnog osoblja BATA-e, te efikasnim i odgovornim planiranjem poslova i zadataka s ciljem smanjenja troškova koji nastaju u procedurama akreditiranja tijela.

Napominjemo da su dostupnost svih neophodnih materijalnih i ljudskih resursa od strane nacionalnih akreditacionih tijela obavezujući i najvažniji zahtjevi međunarodnog standarda ISO/IEC 17011.

4. Naučene lekcije

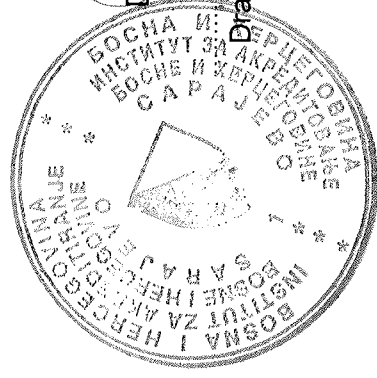
Obzirom da je akreditacija globalno najprihvatljiviji dokaz kompetentnosti tijela za ocjenu usklađenosti i da je na takav način sve više prepoznata kod privrednih subjekata u Bosni i Hercegovini, održavanje sporazuma EA MLA ostaje BATA-in ključni cilj kojim najefikasnije doprinosi unaprijeđenju razvoja konkurentnog ekonomskog okruženja i unaprijeđenju sistema infrastrukture kvaliteta u skladu sa EU zakonodavstvom i dobrom praksom EU, efikasnijoj regulaciji tržišta u svrhu osiguranja slobodnog kretanja roba i usluga i tržišne fer konkurencije.

5. Zaključak

Za održavanje međunarodnog statusa EA MLA, BATA-i je neophodna puna podrška i razumjevanje od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i drugih nadležnih institucija, prvenstveno kroz osiguranje svih ljudskih i materijalnih resursa potrebnih za njeno nesmetano funkcionisanje. Uzimajući u obzir činjenicu da provođenjem ocjenjivanja i akreditiranja tijela za ocjenu usklađenosti BATA ostvaruje i značajne prihode u budžetu Bosne i Hercegovine, a koji su npr. na kraju 2024. godine iznosili cca 640.000 KM, nadamo se da potrebna podrška neće izostati.

Tablica B1: IZVJEŠTAJ O PROVOĐENJU SREDNJOROČNOG PLANA RADA Instituta za akreditiranje BiH – Programi											
Strateški cilj:		Unaprijediti razvoj konkurentnog ekonomskog okruženja									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Pokazatelj	Opis pokazatelja	Jedinica mjerenja (%; broj ili opisno)	Polazna vrijednost pokazatelja 2023	Ciljana vrijednost pokazatelja 2024	Ciljana vrijednost pokazatelja 2025	Ciljana vrijednost pokazatelja 2026	trenutna vrijednost pokazatelja 2024	Ostvarenje cilja (DA/NE)	Obrazloženje	Nositelj / koordinatori aktivnosti
Srednjoročni cilj: Unaprijediti sistem infrastrukture kvaliteta u skladu sa EU zakonodavstvom i dobrom praksom EU, efikasiju regulaciju tržišta u svrhu osiguranja slobodnog kretanja roba i usluga i tržišne fer konkurencije											
Specifični cilj: Provođenje sistema akreditiranja BiH	Broj područja u kojima je osigurano međunarodno priznavanje izvještaja i certifikata izdatih od akreditiranih tijela	Broj područja u kojima je osigurano međunarodno priznavanje izvještaja i certifikata izdatih od akreditiranih tijela	broj	5	5	5	6	5	DA		Institut za akreditiranje BiH
	Broj područja u kojima BATA ima potpisan sporazum EA MLA	Broj područja u kojima BATA ima priznat međunarodni status	broj	5	5	5	6	5	DA		Institut za akreditiranje BiH
Program: Održavanje međunarodnog statusa i akreditiranje tijela za ocjenu usklađenosti	Ukupan broj akreditiranih tijela	Broj tijela za ocjenu usklađenosti koja su akreditirana od strane BATA-e	broj	182	190	205	220	183	NE	zbog nedovoljnog broja novih zahtjeva za odobravanje akreditacije broj akreditiranih tijela je manji od planiranog	Institut za akreditiranje BiH

Tablica B2: IZVJEŠTAJ O PROVOĐENJU SREDNJOROČNOG PLANA RADA Instituta za akreditiranje BiH – Srednjoročni ciljevi												
Strateški cilj:		Unaprijediti razvoj konkurentnog ekonomskog okruženja										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Srednjoročni cilj	Pokazatelj	Opis pokazatelja	Jedinica mjerenja (%; broj ili opisno)	Polazna vrijednost pokazatelja 2023	Ciljana vrijednost pokazatelja 2024	Ciljana vrijednost pokazatelja 2025	Ciljana vrijednost pokazatelja 2026	Trenutna vrijednost pokazatelja 2024	Ostvarenje cilja (DA/NE)	Obrazloženje	Nositelji / koordinatori aktivnosti	
Unaprijediti sistem infrastrukture kvaliteta u skladu sa EU zakonodavstvom i dobrom praksom EU, efikasiju regulaciju tržišta u svrhu osiguranja slobodnog kretanja roba i usluga i tržišne fer konkurencije	Broj područja u kojima BATA ima potpisan sporazum EA MLA	Broj područja u kojima BATA ima priznat međunarodni status	Broj	5	5	5	6	5	DA		Institut za akreditiranje BiH	
	Ukupan broj akreditiranih tijela	Broj tijela za ocjenu usklađenosti koja su akreditirana od strane BATA-e	Broj	182	190	205	220	193	NE	zbog nedovoljnog broja novih zahtjeva za odobravanje akreditacije broj akreditiranih tijela je manji od planiranog	Institut za akreditiranje BiH	

Dražan Primorac